

Musikstudier vid folkhögskola – samtidsanalys och framtidsvisioner

Kristoffer Holmberg

Examensarbete för Högre YH-examen

Utbildning Novia musik

Jakobstad 2021

EXAMENSARBETE Författare: Kristoffer Holmberg

Utbildning och ort: Högre YH, Jakobstad

Inriktning: Musik

Handledare: Jan-Erik Mansikka

Titel: Musikstudier vid folkhögskola – samtidsanalys och framtidsvisioner

Datum: 31.1.2022 Sidantal: 37 Bilagor: Framtidsvisionerna enligt respondenterna för musikutbildningarna vid folkhögskolorna, Musikutbildningar samt inriktningalternativ vid folkhögskolor 2021, Presentation av frågor till enkät

Abstrakt

Syftet med detta arbete är att göra en kartläggning över situationen hos musikutbildningarna vid folkhögskolorna i Finland och att utreda vilken deras roll som utbildningsform kunde vara i framtiden. Forskningsfrågorna i arbetet är följande: Hur upplevs folkhögskolans roll av ansvarspersoner vid folkhögskolornas musikutbildningar? Hur ser ansvarspersonerna på folkhögskolornas musikutbildningar i ett framtidsperspektiv?

Studien utgår från en liten litteraturgenomgång gällande folkhögskolans uppkomst, dess roll och utveckling i samhället samt vad dess uppgift kunde vara i framtiden. Jag hänvisar för det mesta till litteratur som berör hela fria bildningen. Min empiriska del bygger på en enkät som har skickats ut till ansvarspersoner vid musikutbildningar på folkhögskolor i Finland.

Slutsatsen i arbetet är att framtiden ser rätt ljus ut för musikutbildningarna vid folkhögskolan. Den utvidgade läroplikten som erbjuder avgiftsfria studier, mat och boende ger nya möjligheter. Utbildningarna har möjlighet att nischa sig mer och erbjuda specialiserade linjer i olika musikrelaterade ämnen. Många av mina respondenter såg också nya öppningar för skolformen och såg det som önskvärt att folkhögskolan har mera samarbete med till exempel övriga fria bildningen, som medborgarinstitut och grundläggande konstundervisning. Vidare är det troligt att folkhögskolans grundtanke, där individens välmående och utveckling står i fokus kommer att få en allt viktigare funktion i framtiden.

Språk: svenska

Nyckelord: musikstudier, folkhögskola, utvecklingspotential

OPINNÄYTETYÖ Tekijä: Kristoffer Holmberg

Koulutus ja paikkakunta: Ylempi amk, Novia, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto: Musiikki

Ohjaaja: Jan-Erik Mansikka

Nimike: Musiikin opintoja kansanopistossa - nykyanalyysiä ja tulevaisuuden visioita

Päivämäärä: 31.1.2022 Sivumäärä: 37 Liitteet: Tulevaisuuden visiot vastaajien mukaan kansanopiston musiikkikoulutukseen, Musiikkikasvatus ja erikoistumisvaihtoehdot kansanopistoissa 2021, Kysymysten esittäminen kyselyyn

TIIVISTELMÄ

Tämän työn tarkoituksena on tehdä selvitys kansanopiston musiikkikasvatuksen tilanteesta Suomessa ja selvittää mikä sen rooli koulutusmuotona voisi olla tulevaisuudessa. Työn tutkimuskysymykset ovat seuraavat: Miten kansanopiston roolin näkevät kansanopiston musiikkikoulutuksesta vastaavat? Miten kansanopiston musiikkikoulutuksesta vastaavat näkevät koulutuksen tulevaisuuden näkökulmasta?

Tutkimus perustuu pieneen kirjallisuuskatsaukseen kansanopiston alkuperästä, roolista ja kehityksestä yhteiskunnassa sekä sen tulevaisuuden tehtävästä. Viitataan lähinnä kirjallisuuteen, joka koskee koko ilmaista koulutusta. Empiirinen osani perustuu kyselyyn, joka on lähetetty Suomen kansanopistojen musiikkikasvatuksen vastuuhenkilöille.

Työn johtopäätös on, että kansanopiston musiikkikoulutuksen tulevaisuus näyttää varsin valoisalta. Laajennettu oppivelvollisuus, joka tarjoaa ilmaisen opiskelun, ruokailun ja majoituksen, tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Koulutuksissa on mahdollisuus erikoistua enemmän ja tarjota erikoiskoulutusta erilaisiin musiikkiin liittyviin aiheisiin. Monet vastaajistani näkivät myös uusia avauksia koulumuotoon ja pitivät toivottavana, että kansanopisto tekee enemmän yhteistyötä esimerkiksi muun vapaan sivistyksen, kuten kansalaisopiston ja taiteen perusopetuksen kanssa. Lisäksi on todennäköistä, että kansanopiston perusajatuksella, jossa yksilön hyvinvointi ja kehitys ovat huomion kohteena, on tulevaisuudessa yhä tärkeämpi tehtävä.

Kieli: Ruotsi

Avainsanat: musiikkiopinnot, kansanopisto, kehityspotentiaali

MASTER'S THESIS Author: Kristoffer Holmberg

Degree Programme: Master of Culture and Arts

Specialisation: Music Pedagogy

Supervisor: Jan-Erik Mansikka

Title: Music studies at folk high schools - contemporary analysis and future visions

Date: 31.1.2022 Number of pages: 37 Appendices: The visions for the future according to the respondents for music education at the folk high schools, Music education and specialization alternatives at folk high schools 2021, Presentation of questions for questionnaire

ABSTRACT

The purpose of this work is to make a survey of the situation of music education at folk high schools in Finland, and to investigate what their role as a form of education could be in the future. The research questions in the work are as follows: How is the folk high school's role perceived by those responsible for the folk high schools' music education? How do the people in charge view the folk high schools' music education from a future perspective?

The study is based on a small literature review regarding the folk high school's origins, its role and development in society, and what its function could be in the future. I mostly refer to literature that concerns the whole of free education. My empirical part is based on a survey that has been sent out to those responsible for music education at folk high schools in Finland.

The conclusion of the work is that the future looks quite bright for music education at the folk high school. Extended compulsory education that offers free studies, food and accommodation provides new opportunities. Such education has the opportunity to niche itself more and offer specialized lines in various music-related subjects. Many of my respondents also saw new openings for the school form and saw it as desirable that the folk high school has more cooperation with, for example, other free education, such as civic institutes and basic art education. Furthermore, it is likely that the folk high school's basic idea, where the individual's well-being and development are in focus, will have an increasingly important function in the future.

Language: Swedish

Key words: music studies, folk high school, development potential

Innehållsförteckning

1 Inledning

1.1 Musikutbildning på en folkhögskola.....	2
1.2 Arbetets syfte.....	2
1.3 Arbetets forskningsfrågor.....	3

2 Folkhögskola och fri bildning

2.1 Fritt bildningsarbete.....	4
2.2 Syfte och målsättning med fri bildning.....	5
2.3 Folkhögskola.....	7
2.4 Musikutbildning vid folkhögskola.....	8
2.5 Folkhögskolans roll idag och i framtiden.....	9
2.6 Framtidsprognoser.....	11

3 Metod

3.1 Forskningsansats.....	14
3.2 Metod.....	15
3.3 Datainsamling.....	15
3.4 Analys av data.....	18
3.5 Trovärdighet och tillförlitlighet.....	19

4 Analys

4.1 Utbildningarnas mångfald.....	21
4.2 Söktryck.....	22
4.3 Attraktionskraft och uppgift.....	23
4.4 Framtidsvisioner.....	24
4.5 Sammanfattning.....	27

5 Resultat och diskussion.....

28

6 Slutord.....

34

Källförteckning.....

35

Tabell 1. Årsklassen åren 1995–2019 och en prognos för årsklassen åren 2020–2034 för den svenskspråkiga utbildningen.....	12
--	----

Tabell 2. Skolornas läge, utbildningsutbud, antal studerande och sökande.....	17
--	----

Bilaga 1: Framtidsvisionerna enligt respondenterna för musikutbildningarna vid
folkhögskolorna

Bilaga 2: Musikutbildningar samt inriktningsalternativ vid folkhögskolor 2021

Bilaga 3: Presentation av frågor till enkät

1. Inledning

Jag har sysslat med musik under största delen av mitt liv och även studerat musik samt undervisat i ämnet inom de flesta skolformer. Jag har ett stort intresse för vad fenomenet musik kan tillföra en individ och vad sann musikglädje kan innebära. Av de skolformer jag upplevt är folkhögskolan den som jag brinner mest för och finner mest intressant. Jag har lett musikutbildningen på Lärkkulla folkakademi de senaste åtta åren. Jag upplever att en individ under ett eller flera folkhögskoleår kan växa väldigt mycket som människa och musiker och jag ser att denna skolform har av den orsaken en viktig uppgift.

Folkhögskolan som skolform är unik. Individens utveckling står i dess absoluta centrum, vilket innebär att eleven får mogna i en trygg miljö i lugn och ro. Ändå sägs det ofta att folkhögskolan har sina utmaningar och att många folkhögskolor kämpar för sin överlevnad. Nativiteten sjunker i Finland och det leder till färre antal studerande vilket i sin tur leder till att det finns ett överutbud av studiealternativ för ungdomar idag. Folkhögskolan erbjuder inte en yrkesexamen och dessutom är studierna avgiftsbelagda. Därför kan man fråga sig: Har folkhögskolan en framtid?

Musikutbildningar på olika stadier lever i förändringarnas tid. Barn och unga har möjlighet till ett större urval av fritidshobbyer idag än tidigare, vilket också innebär större konkurrens om barnens och ungas tid. Det har lett till att barn och unga inte musicerar i samma utsträckning som förr och dessutom har den digitala världen gjort ett starkt intrång i de ungas liv. Detta har i sin tur fört med sig att flera skolor på olika stadier har märkt av ett sviktande intresse och färre sökande till musikutbildningar de senaste åren. Vad kan musikutbildningarna göra för att nå ut och attrahera flera sökande?

1.1 Musikutbildning på en folkhögskola

Folkhögskolan fungerar under den så kallade "fria bildningen". Till folkhögskolans verksamhetskultur hör att det inte finns en gemensam läroplan för dessa skolor utan varje skola skräddarsyr sin egen läroplan så att den harmoniserar med utbildningens målsättningar på bästa sätt. Skolan får självständigt avgöra vilka delområden inom ett visst ämne man vill fokusera på. Detta leder till att utbildningarna i Finland är rätt olika. Studierna är i de flesta fall heltidsstudier vilket innebär att de bör innehålla minst 25 ledda lektioner per vecka.

I Finland finns det tre folkhögskolor som erbjuder heltidsstudier i musik på svenska. Dessa är Akan Borgå folkakademi, Lappfjärds folkhögskola Lafo och Lärkkulla Music. Akan Borgå folkakademi erbjuder en allmän musiklinje som läsåret 2021-2022 har tio studerande. I Lappfjärd finns tre olika inriktningar: ljudtekniklinjen, musiklinjen och musikproduktion. Linjerna har läsåret 2021-2022 sammanlagt 25 studerande.¹ Lärkkulla Music erbjuder en pop&rock rytmstudie, musikalutbildning (även tvåårig) och en singer&songwriter-utbildning. Läsåret 2021-2022 har linjerna sammanlagt 38 studerande. Förutom dessa, i huvudsak svenskspråkiga utbildningar, finns elva finskspråkiga folkhögskolor som erbjuder olika typer av studieinriktningar i musik.

Studierna på samtliga utbildningar kan ses som förberedande utbildning för yrkesstudier i musik men kan också ses som ett alternativt mellanår med målsättningen att studerande utvecklas som musiker och växer som människa. Den primära rollen för en folkhögskola är således inte att utbilda yrkesmusiker utan snarare att väcka ett livslångt intresse för *musik*.

1.2 Arbetets syfte

Syftet med detta arbete är att göra en kartläggning över situationen hos musikutbildningarna vid folkhögskolorna i Finland idag och att utreda vilken deras roll som utbildningsform kunde vara i framtiden. För att nå fram till detta gör jag en liten litteraturanalys gällande

¹ Antalet studerande är bekräftade av ansvarspersoner vid utbildningarna i Borgå och Lappfjärd i november 2021.

folkhögskolans uppkomst, dess roll och utveckling under årtiondena samt vad dess roll kunde vara i framtiden. Jag hänvisar för det mesta till litteratur skriven om hela fria bildningen. Min empiriska del bygger på en enkät som har skickats ut till ansvarspersoner vid musikutbildningar på folkhögskolor i Finland. I resultatdiskussionen kopplar jag samman teorierna som jag fått från litteraturen med analysen av enkätsvaren.

1.3 Arbetets forskningsfrågor

Forskningsfrågorna i arbetet är följande:

- Hur upplevs folkhögskolans roll av ansvarspersoner vid folkhögskolornas musikutbildningar?
- Hur ser ansvarspersonerna på folkhögskolornas musikutbildningar i ett framtidsperspektiv?

2. Folkhögskola och fri bildning

I detta kapitel berättar jag först om de kännetecknande dragen för den fria bildningen och därefter om syften och mål med den fria bildningen. Därtill redovisar jag vad en folkhögskola är och hänvisar till litteratur som är skriven kring synen på folkhögskolan som skolform och hur folkhögskolan utvecklats genom historien. Vidare beskriver jag de olika musikutbildningarna vid folkhögskolan och till sist om vad litteraturen säger om folkhögskolans roll idag och i framtiden.

2.1 Fritt bildningsarbete

Syftet med det fria bildningsarbetet är att utgående från principen om livslångt lärande främja människans mångsidiga utveckling och ordna utbildning som stöder samhällets stabilitet, jämställdhet och ett aktivt medborgarskap. Det väsentliga i det fria bildningsarbetet är att det är öppet för alla att söka till utbildningen. Utbildningen är inte examensinriktad och dess innehåll regleras inte av lagstiftningen. (Minedu, u.å.)

Beslut om utbildningens mål och innehåll fattas av läroanstalternas huvudmän, som är antingen kommuner, samkommuner, föreningar, stiftelser eller aktiebolag. Det fria bildningsarbetet omfattar både verksamhet som grundar sig på olika typer av värdegrund eller målsättningar. Bakgrundsorganisationerna kan representera olika livsåskådningar eller religiösa åskådningar eller fungera på basis av lokala och regionala bildningsbehov. (Minedu, u.å.)

Läroanstalterna för fritt bildningsarbete erbjuder studier som främjar de medborgerliga färdigheterna, samhällliga studier, allmänbildande studier samt intresseinriktade studier som fokuserar på förvärvande av kunskaper och färdigheter. Målet för undervisningen inom det fria bildningsarbetet är att främja individers mångsidiga utveckling, välmående och välfärd och att främja demokrati, pluralism, hållbar utveckling, kulturell mångfald och internationalism. Det fria bildningsarbetet kännetecknas av studier efter eget individuellt val men också en stark betoning av samhörighet och delaktighet. I Finland hör följande utbildningsenheter till det fria bildningsarbetet: Medborgarinstitut, folkhögskolor,

sommaruniversitet, idrottsinstitut och studiecentraler (Minedu, u.å.).

Enligt Fejes, Muhrman och Nyström (2020, s. 137) tar folkhögskolan gestalt i tid och rum och varierar sig. För sin överlevnad har den i historisk belysning uppvisat betydande inslag av förnyelse och innovation samt kontinuerligt utvecklat sin verksamhet i relation till den aktuella situationen i samhället. Även i samtiden märker vi att skolor ger form för folkhögskolans idé på olika sätt. Man kan säga att folkhögskolan "händer" i mötet mellan alla de människor, institutioner, materiella resurser och andra aktörer som är relaterade till folkhögskolan.

2.2 Syfte och målsättning med fri bildning

Bildning är ett mångbottnat begrepp och det har ofta betonats att det egentligen är bildning som gör människan till en människa. (Niemelä, 1998) Bildningstanken har löpt som en röd tråd igenom folkbildningen sedan de tidiga bildningsinitiativen, och har tagit sig olika uttryck över tid. Folkbildningen har beskrivits som ett uttryck för en större, historisk motströmning kring "individens roll i det kapitalistiska samhället", och har idéhistoriska rötter i en tid där medelklassen både bildade sig själv och såg som sin uppgift att bilda arbetarklassen. I sjuttio- och åttiotalens internationaliserande folkhögskola, situerad i en framväxande liberalism och ett alltmera utvecklat informationssamhälle, tar denna bildning form som (opinions)bildning. Bildning är ett mångfacetterat koncept som både har pedagogiska och politiska dimensioner. (Österborg Wiklund, 2019)

Fria bildningen har en längre tid betonat det livslånga lärandet och för vidare, ideologiskt sett, en s.k. självutbildningstradition. Det är också intressant att fritt bildningsarbete egentligen är ett nordiskt fenomen även om dess uppgifter på sätt eller annat finns i alla samhällen. I övriga Norden grundar sig fria bildningen på så kallade studieförbund medan den i Finland ofta är kommunalt inriktad. (Niemelä, 1998)

Enligt Seppo Niemelä (1998) är den fria bildningen i nyckelposition när det gäller det livslånga lärandet i samhället. Fria bildningens läroanstalter kan visa vägen till att utveckla samhällslärandeprocesser.

Grunden till människans bildningsprocess skapas redan i förskolan och skolan men processen kan ses som livslång och därför har den också kommit att kallas för livets skola. Utveckling genom socialt lärande är den fria bildningens primära uppgift och den förverkligas alltid då människor samlas för att reflektera över egna eller gemensamma saker, för att till exempel idka konst eller annan kultur eller för att verka för saker som de upplever som viktiga. (Niemelä, 1998)

Om personligheten är en av fria bildningens främsta kännetecken så är gemenskap ett annat viktigt tyngdpunktsområde. Kärnan i socialt kapital finns mellan människor, vilket innebär att det är viktigt att ha förtroende för varandra och naturligtvis, trovärdighet inför andra. Till den medborgerliga verksamheten borde absolut höra att lära sig och ta tillvara på det sociala kapitalet. Enligt Niemelä (1998) har den fria bildningen mycket att ge: den kan stöda föreningsverksamheten som en mycket utbredd arbetsform i Norden - den är en samverkande form av lärande som utvecklar gemenskap mellan människor. Om vi tar demokratibegreppet som utgångspunkt, så pekar Niemelä (1998) på följande punkter som centrala när det gäller fria bildningens utveckling och framtid:

- att utveckla medborgarsamhället, speciellt att förstå varandra ur solidaritetens synvinkel.
- att starta ett arbete med beprövade metoder för att utveckla en ny samhälllig utbildningsinriktning.
- Den nya utbildningsinriktningen som Niemelä hänvisar till kan kopplas till den utvidgade läroplikten som trädde i kraft nu hösten 2021. Den innebär att man hjälper ungdomar att finna sin väg inom studiestigen och erbjuder dem avgiftsfri undervisning, mat och boende efter att de gått grundskolan. Man vill med detta nå speciellt de ungdomar som inte har en naturlig studieplats efter grundskolan. Denna reform spelar en viktig roll för folkhögskolan som hittills har varit avgiftsbelagd, här finns en stor potential. Det finns alltså samband med reformen och det som Niemelä skriver. Det kan således konstateras att Niemelä var före sin tid då artikeln skrevs 1988.

Att en individ växer själsligt och andligt och blir självständig, får grunder i hur man lär sig samt grundkunskaper i hur samhället fungerar är fria bildningens naturliga uppgift för varje individ. Den mer omfattande uppgiften är att bekräfta och utveckla det mångkulturella civilsamhället. En ytterligare uppgift är också att stödja demokratin, vars ena målsättning är att utveckla en förmåga att finna sin egen position i en ständigt förändrande värld.

2.3 Folkhögskola

Folkhögskolor har funnits i de nordiska länderna sedan mitten av 1800-talet. Såväl i Danmark, Norge, Finland som Sverige utgör folkhögskolorna viktiga delar av utbildningslandskapet. Folkhögskolan beskrivs ofta som en särpräglad utbildningsform för (mestadels unga) vuxna, kännetecknad av sin frihet från centralt fastställda läroplaner och av sin roll som ett alternativ till det formella utbildningssystemet. Den har till och med pekats ut som "de nordiska ländernas starkaste allmänna kulturmanifestation och mest självständiga insats på skolans och vuxenpedagogikens område" (Furuland, 1991, s. 468).

Folkhögskolans läroinrättningar hör till den fria bildningen och anordnar både allmänbildande och yrkesinriktad utbildning. Vid folkhögskolor kan man studera både under längre studiehelheter och på kortkurser. I Finland finns 75 folkhögskolor och 82 folkhögskolcampus. Alla folkhögskolor får finansiering av staten och de flesta folkhögskolor är privata.

Folkhögskolornas verksamhet styrs av lagen om fritt bildningsarbete (632/1988) samt folkhögskolans egen värdegrund. Till sin bakgrund kan folkhögskolorna vara obundna, kristna, samhällseliga eller folkhögskolor för studeranden med specialbehov. Vid folkhögskolor i Finland studerar 2021-2022 över 18 000 studeranden på heltid i längre utbildningar, och cirka 80 000 i olika typer av kortkurser (Folkhögskola, u.å.).

Som världens första folkhögskola nämns ofta den Fria Högskola som grundades 1844 i Rödning i Danmark av den danska författaren och prästen Nicolai Frederik Grundtvig. Han ses som en av de viktigaste idéinspiratörerna till folkhögskolans framväxt. Grundtvig förespråkade en skola för folket, i kontrast till den föråldrade danska statskolan. Utvecklingen gick snabbt och

redan år 1870 fanns omkring 50 folkhögskolor i Danmark. (Sveriges folkhögskolor, u.å.). Från Grundtvig kom grundteserna i folkhögskoletanken: friheten och frivilligheten. Skolformen skulle vara fri från statliga och kommunala läroplaner och fri från betygshets, lärarna skulle vara fria att utforma verksamheten tillsammans med deltagarna och fria att experimentera med arbetsformer. Man skulle inte efterlikna latinskolan. Kursdeltagarna skulle vara vuxna - minst 18 år - och komma frivilligt av egna drivkrafter. Förhållandet mellan lärare och elever skulle bygga på jämställdhet och respekt för allas erfarenheter och utvecklingsförmåga. Föreståndarna kunde i princip själva utforma sin skola i samarbete med lärarna. På de allmänna folkhögskolemötena fördes ständiga samtal och diskussioner om pedagogik, metodik och ideologi. Det finns exempel på många progressiva pedagogiska metoder som skapades och prövades på olika skolor. Hela undervisningen präglades av elevernas egna behov och önskemål och var inriktad på produktivt arbete i en ständig växling mellan teori och praktik. (Mustel, 2010).

De första folkhögskolorna grundades i Finland år 1889. Kunskap om folkhögskolverksamhet hade man hämtat från de andra nordiska länderna, speciellt från Danmark. Kangasala folkhögskola inledde sin verksamhet den 16.1.1889 och var alltså den första folkhögskolan i Finland. Vid skolan koncentrerade man sig huvudsakligen på att lära ut handarbete åt kvinnor. Kangasala folkhögskola var verksam ända fram till sin ledares bortgång år 1900. Den andra folkhögskolan som grundades år 1889 var på svenska i och med att man ordnade öppningsceremonier för Borgå Folkhögskola i Prästbacka folkskola. Den 1.1.2005 sammanslogs Borgå folkhögskola med den likaså i Borgå verksamma Svenska folkakademin, och ur sammanslagningen föddes Borgå folkakademi (Folkhögskolor, u.å.).

2.4 Musikutbildning vid folkhögskola

I Sverige fanns på 1950-talet bara en handfull folkhögskolor som erbjöd renodlade musiklinjer. Fram till denna tid frodades andra amatörmusikaliska inslag vid många folkhögskolor, främst i form av unison sång. Den mera specialiserade musikutbildningen på folkhögskolorna började expandera under 1960-talet, då ett tiotal skolor etablerade musikkurser. Från 1972 till 1990 öppnade ytterligare 26 folkhögskolor särskilda musiklinjer (Grandin & Larsson, 2007).

I Sverige går musiklinjerna vid folkhögskolan under namnet estetiska kurser och de är populära. Under åren 1997 och 2012 sker en markant ökning av antalet deltagare (med närmare 50 %) på de estetiska linjerna. (Nylander, E., Dalberg T., 2015). Idag finns det 274 olika musikutbildningar vid folkhögskolor i Sverige. (folkhögskola nu, u.å.)

I Finland startade folkhögskolans musiklinjer senare än i Sverige. De första kom till på 70-talet och i början på 80-talet startade två svenskspråkiga utbildningar sin verksamhet som ännu är verksamma idag, nämligen Lappfjärds folkhögskola och Lärkkulla folkakademi. Borgå folkakademi (Akan) startade senare, närmare bestämt hösten 2020.

2.5 Folkhögskolans roll idag och i framtiden

I Finland finns det olika åsikter om folkhögskolans roll idag och i framtiden. Pentti Yrjölä har skrivit att det redan i över hundra års tid, i många repriser, har förutspåtts folkhögskolans död (Yrjölä, 1989). Det unika med denna gamla skolform är att den är så flexibel och formbar att den bara överlever. Den har genomgått en stor förvandling under de senaste hundra åren och det kommer den förmodligen att göra även i framtiden (Yrjölä, 1989).

En rad finska forskare har sammanställt ett arbete som heter "Det fria bildningsarbetet igår, idag och imorgon" (Pätäri, Teräsahde, Harju, Manninen, Heikkinen, 2019). De konstaterar att det mångsidiga utbudet inom det fria bildningsarbetet styrs av studerandenas behov och önskemål samt av verksamhetens syfte. Författarna lyfter också fram att det finns visioner om hur fritt bildningsarbete löser samhällsliga utmaningar i Europa, genom att till exempel utveckla ett aktivt medborgarskap och demokrati, livskunskap, vardagskompetens, social rättvisa, sysselsättning och digitalisering samt stödja invandring, åldrande och en hållbar utveckling. Tanken är att det fria bildningsarbetet i framtiden ska vara både hållbart, av god kvalitet, verkningsfullt och innovativt (Pätäri m.fl., 2019).

Det finns utvecklingsförslag inom fria bildningen som också kan tillämpas för folkhögskolornas del. Som exempel kan nämnas Lasse Garoffs bok *Mer än en hobby, en kartläggning av den*

grundläggande konstundervisningen på svenska i Finland (s.96–100, 2019). Där finns åtgärdsförslag inom ramen för den grundläggande konstundervisningen. Han föreslår att den grundläggande konstundervisningen i framtiden kunde ha samarbete med folkhögskolorna. Garoff hävdar att olika paraplymodeller kommer att bli mer aktuella i framtiden och föreslår följande åtgärdsförslag:

- Regionala institut och riksomfattande paraplyorganisationer.
- Regelbundet diskussionsforum för grundläggande konstundervisning på svenska.
- Särskilda insatser för att nå underrepresenterade grupper.
- Säkra den långsiktiga tillgången på svenskspråkiga lärare.

I sitt examensarbete säger Heléne Eskilsson (Eskilsson, 2001) att folkhögskolan idag är öppen för alla grupper, och dess verksamhet syftar främst till att ge människor en möjlighet att påverka sin livssituation, samt ge dem en möjlighet att följa med i samhällsdebatten. Folkhögskolan kan verka som ett alternativ till den vanliga skolan, då den inte behöver följa några fastställda läroplaner utan kan i större utsträckning se till de behov och intressen som finns bland dess kursdeltagare. Undervisningen bygger mycket på att det är kursdeltagarna som tar det största ansvaret, vilket i sin tur kan ge dem en bra förutsättning för att klara av studier på högskolenivå. Och folkhögskolan kan genom ett samarbete med högskolan få auktoritet, och den kan i sin tur dela med sig lite av sin rörliga strategi och sitt goda debattklimat, som man kan tycka att högskolan skulle behöva. Den vill slå ett slag för kulturen, och förvara och värna om det egna språket. Den vill också se till så att majoritetsbefolkningen och invandrare möts, och på ett naturligt sätt genom grupparbeten bryta isen dem emellan. Folkhögskolan vill fungera som en kulturell mötesplats både på hemmaplan och ute i världen. Folkhögskolans tankar och idéer har även spritt sig till Tyskland, Österrike, Nederländerna och Polen, och folkhögskolor i Sverige har sedan länge ett utbyte med dessa länder.

Utomstående vet inte så mycket om folkhögskolan. Men den allmänna uppfattningen är att den till stor del består av elever som misslyckats i den vanliga skolan, och behöver en ny chans. Man upplever även lärarna som engagerade, och man menar att personlig utveckling är viktigare än inhämtandet av kunskaper och den kan upplevas som lite oseriös. Så det gäller verkligen att folkhögskolorna marknadsför sig bättre i framtiden, och att de talar om vad de

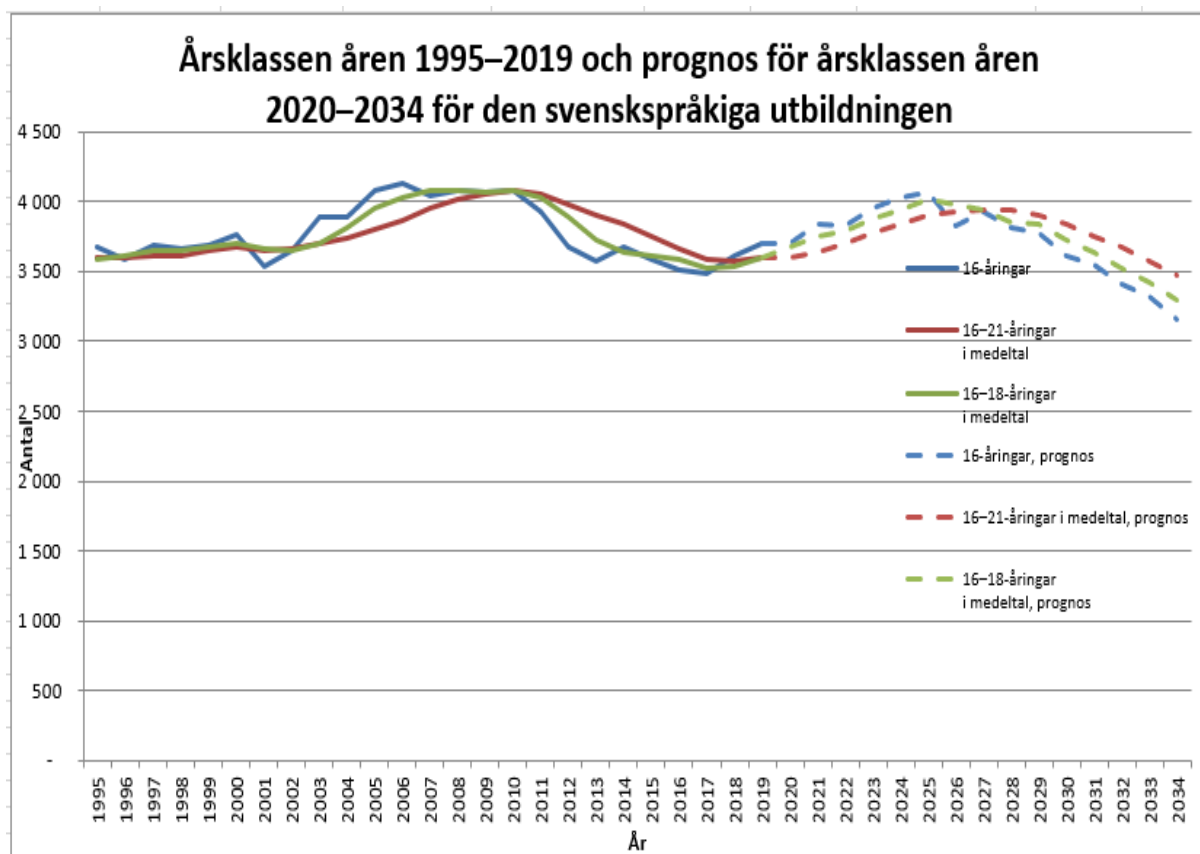
kan ge sina elever och hur det verkligen fungerar på en folkhögskola. I framtiden är det viktigt att den finner nya vägar, och samtidigt utvecklar sin roll som kulturell knutpunkt och sitt samarbete med högskolor och universitet så att motståndet mot akademiska studier som ofta beror på psykologiska och sociala orsaker bryts ner. Det är också viktigt att varje folkhögskola vågar utarbeta sin egen plan och inriktning, och att man sedan vågar följa dessa för annars får denna skolform svårt att överleva i framtiden. (Eskilsson, 2001)

2.6 Framtidsprognoser

I detta kapitel redogörs för hur befolkningens utveckling i Finland avspeglar sig i utbildningarnas ansökningsstatistik. Jag utreder vilka trender som gör sig gällande på detta område och hur dessa möjligtvis påverkar folkhögskolans musikutbildningar i framtiden. I Finland finns sammanlagt 91 folkhögskolor. 74 av dem är finskspråkiga och 17 är svenskspråkiga. Årligen studerar över 18 000 studerande på heltid på olika långvariga utbildningslinjer vid folkhögskolorna och ca 80 000 studerande på kortkurser. Antalet sökande samt studerande vid musikutbildningarna kommer fram vid enkätsvaren, detta beror på att dessa antal inte är officiella (Finlands folkhögskolförening, u.å.).

Enligt prognosen för åren 2020–2034 kommer antalet 16-åringar inom den svenskspråkiga utbildningen att öka inom de kommande åren från att ha varit 3704 år 2019 till att vara till och med drygt 4 000 år 2025, vilket i stort sett är på samma nivå som åren 2005–2010. Från och med år 2025 sjunker antalet igen enligt prognosen (Statistikcentralen, u.å.).

Tabell 1. Årsklassen åren 1995–2019 och en prognos för årsklassen åren 2020–2034 för den svenskspråkiga utbildningen.

Prognosen ovan gäller svenskspråkiga. Om man tittar på hela landets befolkning ser det ut på följande sätt. Antalet barn som en del av Finlands befolkning har minskat till att vara rekordlåg. I statistiken syns bland annat att det finns allt färre barnfamiljer och att storleken på familjerna blir mindre. Antalet barn som har utländsk bakgrund har dock ökat jämnt sedan början på 1900-talet. Idag har ungefär vart tionde barn i Finland utländsk bakgrund.

År 2018 föddes för första gången under 150 år färre än 50 000 barn, närmare bestämt 47 577. 2019 föddes ännu färre barn, 45 613. Historiskt är detta dock inget nytt. Den nedåtgående trenden angående födslar i Finland började redan på 1910-talet. I slutet på 1940-talet vände trenden då de stora årsklasserna föddes men sen på 1950-talet började nativiteten igen sjunka

och det har det gjort fram till idag. Trots detta ökar antalet finländare. Detta beror på att finländarna lever längre idag och numera också på att inflyttningen till Finland har ökat.

Det har förts statistik över befolkningen i Finland ända sedan 1749, då var landets befolkning 410 400 personer. Sedan dess har befolkningen stegvis ökat och i slutet av år 2019 var landets befolkning 5 525 292 personer. I mars 2021 var befolkningen 5 537 116. Det finns regionala skillnader hur barn föds i Finland. År 2019 föddes flest barn i Nyland (35%), 9% i Birkaland och 8% i egentliga Finland. Även i Österbotten föds en hel del barn, inom norra Österbotten föddes 9% av barnen 2019. Minst barn föddes 2019 i Östra Finland samt i Södra och Norra Karelen landskommun (Statistikcentralen, u.å.).

Statistiken ovan påvisar att då det kommer till antalet studerande vid folkhögskolan kan det konstateras att hotbilden om att ungdomarna blir färre inte stämmer, de facto ökar antalet finländare årligen. Detta betyder att underlaget för studerande vid folkhögskolan rimligtvis också ökar. Folkhögskolan har redan nu haft en viktig uppgift i att ordna integrationsutbildning för nyfinländare. Då folkhögskolornas utbildningar är så flexibla att skräddarsy finns alla möjligheter att ordna musikutbildning som kombineras med integrationsutbildning.

3. Metod

I detta kapitel redogör jag över valet av forskningsansats. Jag förklarar också vilken datainsamlingsmetod som jag valt att använda mig av. Därtill behandlar jag arbetets analys och tar upp frågor om tillförlitlighet och trovärdighet.

3.1 Forskningsansats

Hermeneutik kan ses som ett vetenskapligt förhållningssätt eller en vetenskaplig praktik som har med tolkning och förståelse att göra. Den fokuserar på hur vi kan förstå verkligheten och hur kan vi uppnå ökad förståelse genom att tolka innebörden hos olika företeelser som texter, mänskliga handlingar och händelser (Ödman, 1979). I arbetet används en hermeneutisk forskningsansats. I en empirisk studie är ett av de viktigaste analysredskapen tolkning av data. Tolknings presenteras inte som sanningar mellan orsak och verkan, utan som nya och förhoppningsvis givande sätt att förstå känsloreaktioner, motiv för handlingar, tankemönster och andra meningsskapande mänskliga aktiviteter. Syftet med den hermeneutiska tolkningen är att vinna en giltig och gemensam förståelse av en texts mening. Denna process kan uppfattas som en dialog eller ett samtal med texten. (Ödman, 1979)

I detta arbete spelar tolkningen en viktig roll för hur jag kategoriserar och analyserar materialet från min datainsamling. Min förståelse för folkhögskolans kontext kan relateras i förhållande till min beskrivning av folkhögskolans roll idag och i framtiden som jag har fått från litteraturen. Min analys bygger på att sammanlänka teori med empiri så att det bildas en enhetlig förståelse av min tematik. Min egen erfarenhet samt roll som ansvarsperson för en utbildning kan i viss mån påverka min horisont men jag har försökt förhålla mig så objektivt som möjligt till tematiken och till analysen av enkäterna.

3.2 Metod

Jag genomför i detta arbete en kvalitativ undersökning med enkäter som datainsamlingsmetod. Enkäter förknippas vanligen med kvantitativa undersökningar men i detta fall handlar det om enkäter med öppna svar som analyserar på ett kvalitativt sätt. Således använder jag mig av en kvalitativ forskningsmetod. Kvalitativa data handlar om information som beskriver ett ämne snarare än mäter det. Det kan vara intryck, åsikter och synpunkter. En kvalitativ enkät är alltid mindre strukturerad än en kvantitativ enkät. Målet med kvalitativa studier är att göra en djupdykning i ett ämne för att samla kunskap om t.ex. människors motivation, tankesätt och attityder. Kvalitativa studier ger ofta en djupare förståelse av frågorna, men gör också att resultaten kan bli svårare att analysera.

3.3 Datainsamling

Den empiriska delen i denna studie bygger alltså på en enkätundersökning. Enkäten skickades via e-post till ansvarspersoner vid samtliga folkhögskolor med musikutbildning i Finland i juni 2021. Jag ser det som väsentligt att höra åsikter av alla som arbetar i denna bransch i Finland, för att få så bred information som möjligt. Jag valde att skriva ett personligt e-postmeddelande till ansvarspersonerna, var jag presenterade mig själv, berättade om mitt arbete och mina studier. Detta framom massutskick eftersom de har en tendens att bli bortglömda. Jag erhöll fem svar inom en månad. I början av juli skickade jag en påminnelse och fick tre svar till. Jag skickade ytterligare en påminnelse i början av augusti och fick då ytterligare två svar. Således erhöll jag tio svar från tretton skolor vilket jag anser vara ett bra resultat. Jag leder själv den fjortonde skolan men har naturligtvis inte besvarat enkäten själv. I detta arbete har jag noterat information om min egen skolas utbildningsinriktningar samt antalet studerande och sökande för att komplettera statistiken.

Hela processen kring min empiriska undersökning upplevde jag som positiv. Vissa av de som svarade tackade för tankeväckande frågor och tyckte att de hade fått nya insikter i och med besvarandet av enkäten. Andra skrev att jag gärna få ta kontakt i framtiden och önskade mera samarbete. Att sammanställa frågorna i enkäten var en längre process och tanken var att svaren ligger till grund för att besvara mina forskningsfrågor. Utgångspunkten för enkätens

frågor var att respondenterna får en del frihet att berätta om sin verksamhet och sina tankar om detta ämne samtidigt som svaren strukturerades inom vissa ramar. Enkätfrågorna finns i bilaga 2.

I tabellen på nästa sida (Tabell 2) beskrivs de folkhögskolor som i Finland ger musikutbildning och som har besvarat enkäten. I tabellen framgår vilket län skolan är verksam, vilka utbildningar som erbjuds, antalet studerande och antalet sökande till utbildningarna läsåret 2021–2022.

Tabell 2, Skolornas läge, utbildningsutbud, antal studerande och sökande

Län	Utbildningar:	Studerande:	Sökande:
Västra Finlands län, Egentliga Finland	Pop&rock, Musikteknologi, Elektronisk musik&låtskrivning, Spelmusik, Musik	40	80
Västra Finlands län, Mellersta Finland	Hip-hop/element	15	21
Västra Finlands län, Mellersta Finland	Musik, Utvidgad läroplikt (Musik)	10	20
Västra Finlands län, Birkaland	Musik, Spel	20	40
Västra Finlands län, Österbotten	Musik, Ljudteknik, Musikproduktion	25	40
Västra Finlands län, Satakunta	Kyrkomusik, musiktian (tionde klass+musik), förberedande musik, musik, musikterapiutbildning	10	20
Södra Finlands län, Nyland	Musik, Missionsmusik, Musikproduktion	30	45
Södra Finlands län, Östra Nyland	Musik	10	12
Lapplands län, Lappland	Musik	8	16
Södra Finlands län, Västra Nyland	Rytmmusik pop&rock, singer&songwriter, musikteater	38	100

Respondenterna som besvarat enkäten har anonymiserats och representeras av en bokstav som de refereras till i analysdelen av arbetet. Dessa bokstäver är från A till J. Folkhögskolorna som ingår i undersökningen individualiseras alltså inte utgående från sitt namn utan endast

med en bokstavssymbol. Fyra folkhögskolor har musikutbildning i Finland men besvarade inte enkäten. De kommer alltså inte till tals i detta arbete. Dessa är: HEO, Helsingin evankelinen opisto (sång, låtskrivning, musik- och musikteknologi, film-och TV-uttryck), Kankaanpään opisto (musik och växande), Kauhajoen evankelinen opisto (musik, tionde klass med musikbetoning), mediakonst och spelvision). Laajasalon opisto i Helsingfors: (sång, spelproduktion).

3.4 Analys av data

Jag erhöll alltså tio svar i detta arbetes enkätundersökning, de sista i slutet av augusti 2021. De respondenter som svarade på enkäten kommer från olika delar av landet och är mellan 30 och 60 år. Endast en är kvinna, resten är män. Svaren på enkäten är såtillvida begränsade att frågorna inte behandlas i dialogform. Inga följdfrågor kan alltså ställas utan svaren tolkas utifrån enkäten och tolkningen håller sig på ett allmänt plan.

I kapitel 4 och 5 analyseras enkäten, som består av färdigt strukturerade frågor. I min analys av svaren har jag sökt gemensamma åsikter och avvikande åsikter. Jag har analyserat deras framtidstankar och visioner och försökt hitta samband mellan svaren. Jag gör en kritisk granskning utgående från mina teorier och respondenternas svar. Efter en omsorgsfull genomläsning av respondenternas svar kom jag till att följande kategorier framträder som centrala för att besvara mina forskningsfrågor: (a) utbildningarnas mångfald, (b) söktryck (c) attraktionskraft (d) framtidsvisioner. Dessa behandlas i analyskapitlet (kap. 4). I kapitlet Resultat och diskussion (kap. 5) binds sedan svaren samman för att kunna besvara mina forskningsfrågor.

3.5 Trovärdighet och tillförlitlighet

Kvaliteten på en enkätundersökning blir ofta ifrågasatt och man funderar över om resultaten från undersökningen motsvarar det man ursprungligen ville undersöka. Det finns många faktorer som kan påverka huruvida svaren är tillförlitliga eller inte. Det kan handla om allt från att enkäten besvarats för få gånger, fel målgrupp har svarat på enkäten till att frågorna är formulerade på ett dåligt eller felaktigt sätt. Validitet och reliabilitet är de termer som används vid en analysering av en enkätundersökningens pålitlighet och det finns ett flertal sätt att analysera just dessa (Ejlertsson, s.99–100, 2005).

Validitet betyder dess förmåga att svara på det man från början har avsett att söka svar på. Redan när man utformar frågor till en enkätundersökning måste man hela tiden tänka på att frågorna ska mäta det forskaren eller uppdragsgivaren har avsett sig mäta från första början. Validiteten kan mätas genom att jämföra svaren från enkäten med existerande data. En annan metod som också används är att skapa ett nytt instrument för att mäta exempelvis ett visst särdrag. Då kan man jämföra kongruensen med andra existerande instrument (Ejlertsson, s.101, 2005).

Reliabilitet är till viss del beroende av att frågorna ställs på rätt sätt. Dåligt utformade frågor kan leda till stor slumpvariation. För att undvika detta måste mätningen vara stabil. Alltså, alla respondenter måste få samma frågor under samma omständigheter för att inte påverkas vare sig negativt eller positivt. Om de svarande blir påverkade av omständigheterna på något sätt kommer reliabiliteten högst troligt att bli låg eftersom samma resultat inte kan uppnås om undersökningen utförs igen. Å andra sidan är det svårt att upprätthålla detta oföränderliga förhållande eftersom vi hela tiden deltar i skeenden. Därför är det troligt att vi får olika resultat vid olika tillfällen (Trost, s.59-60, 2001).

Enkätundersökningens resultat är såtillvida begränsat att följdfrågor inte kan ställas. Jag tar fram teorier från litteraturen som jämförs med enkätundersökningen och i resultatdiskussionen konkluderas dessa. Gällande den etiska aspekten så har jag valt att inte publicera enkätsvaren i sin helhet utan tolkar dem i förhållande till min referensram.

Respondenterna är också anonymiserade och jag kallar dem till A, B, C o.s.v. På detta sätt kopplas inte svaren direkt ihop med personen som svarat.

4. Analys

I det följande behandlar jag de fyra centrala kategorierna som framträdde som avskiljbara temaområden i min enkät: utbildningarnas mångfald, söktryck, attraktionskraft och framtidsvisioner. Jag redogör här för min analys, för att i följande kapitel behandla dem mera ingående i förhållande till mina forskningsfrågor.

4.1 Utbildningarnas mångfald

I Finland finns 14 folkhögskolor på olika orter som år 2021 erbjuder ett- eller fleråriga utbildningar i musik (se bilaga 1). I västra Finlands län finns det följande utbildningsinriktningar: rytmisk musik, spel, Hip-hop/element, kyrkomusik, musik + tionde klass, förberedande musik, musikterapi. I södra Finlands län erbjuds det linjer i: rytmisk musik, sång, låtskrivning, musikteknologi, film och TV-uttryck, spelproduktion, musikteater, singer & songwriter, missionsmusik, musikproduktion. I Lapplands län finns möjlighet att studera på en allmän rytmisk musiklinje. Det kan konstateras att samtliga folkhögskolor som erbjuder musikutbildning finns i västra eller södra Finlands län, endast en skola finns i Lapplands län. I de tre andra länen, Ålands, Uleåborgs och östra Finlands län erbjuds inte musikutbildning vid folkhögskolorna. Västra och södra Finlands län är de mest folkrika och största, således är detta inte överraskande. De allra flesta skolor erbjuder en allmän linje i rytmisk musik. Rätt få skolor sticker ut med sin egen nischade utbildning. Som exempel kan nämnas att endast en skola i hela landet ger förberedande utbildning i musikterapi. I stället för så många allmänna linjer inom rytmisk musik kunde man erbjuda specialiserade linjer inom vissa stilar som exempelvis dansmusik, jazz och pop. Utbildningsinriktningarna är över lag på ett allmänt plan, det saknas linjer som konkret skulle förbereda sig inför yrkesstudier, till exempel till de populära utbildningarna i huvudstaden, exempelvis musikfostran vid Sibelius-akademien. Gällande utbudet av olika utbildningar finns det några intressanta utbildningsalternativ i vårt land, till exempel en Hip-hop elementlinje, streaming, spelteknologi och musikproduktion. Det kan ändå konstateras att i hela nio skolor av tio erbjuds renodlade musiklinjer, med andra ord är inriktningsalternativen ännu rätt ensidiga. Man kan fråga sig om antalet sökande vore större

om dessa skolor skilde sig mera från varandra och specialiserade sig på sin egen utbildningsinriktning.

4.2 Söktryck

Det kan konstateras att antalet sökande till samtliga utbildningar är varierande. Det är såtillvida lite svårt att jämföra skolorna sinsemellan eftersom vissa skolor har flera utbildningar medan andra endast har en utbildning. Respondent F har haft svårt att få sökande till sin allmänna musiklinje, av den orsaken har utbildningen inte startat de senaste åren, ej heller denna höst. De har dock sökande till de andra linjerna, främst utbildningen inom musikterapi, därför har de tjugo sökande i tabellen.

Antal sökande till skolorna i enkäten var totalt 356. Då saknas fyra skolor, totalt uppskattningsvis cirka 500 sökande. I medeltal har varje folkhögskola med musikutbildning 35 sökande. Två av skolorna höjer på medeltalet eftersom de har 80 respektive 100 sökande. Det framgick i enkäten att antalet sökande varierar från år till år. Respondent D poängterar att antalet sökande har minskat jämfört med för cirka tio år sedan. Det som inte framgick i enkäten är antalet sökande som har ifrågasatt utbildning som första val vilket också är av relevans. Antalet seriösa sökande och antalet som fyller i ansökan kan nämligen variera stort.

Antalet studerande vid folkhögskolor som har musikutbildning är 195. Fyra skolor saknas, uppskattningsvis 300 studerande hösten 2021. Om man tar i beaktande att vissa skolor höjer medeltalet och att här inte framkommer antalet förstahandssökande är inte 35 sökande per skola ett särdeles högt antal. Om en utbildning har under tio sökande kan man rentav ifrågasätta dess existens i framtiden.

De flesta respondenter nämner kostnaderna som en bidragande orsak till få antal sökande. Detta påverkar sökandeantalet men den förlängda läroplikten som nyligen trädde i kraft erbjuder avgiftsfri utbildning till dem som går ut grundskolan. I och med denna kursändring torde detta inte vara ett problem i framtiden.

4.3 Attraktionskraft och uppgift

Respondenterna ser folkhögskolans uppgift som att förbereda sig för inträdesprov och yrkesstudier, att utvecklas som individ och att ha en vettig sysselsättning samt att motarbeta utanförskap. Endast tre respondenter av tio svarar att uppgiften för folkhögskolan är det så kallade "mellanåret". Detta vittnar om att den primära uppgiften i dagsläget inte är denna även om uttrycket "mellanår på en folkhögskola" är bekant för många. Ungdomar idag vill med andra ord få ut mera av folkhögskolestudier än att hålla ett mellanår, enligt respondenterna i enkäten.

Utmaningen för denna skolform upplevs av de olika respondenterna på lite olika sätt. Det är bråttom att få examen i dagens värld och folkhögskolan står för någonting annat, det livslånga lärandet. Att man inte får en examen och att skolan är avgiftsbelagd är en utmaning som de flesta är ense om. Respondenterna är också ense om att folkhögskolan fyller en funktion, att ta hand om unga människor där gruppkänslan är a och o är vad många unga behöver idag. Utmaningen enligt flera är att denna skolform måste försvara sin existens och det upplevs som ett hot. Respondent B säger att utmaningen är att det krävs mer och mer tvärvetenskapligt kunnande av lärarna och också att skapa utbildningar för det livslånga lärandet för vuxna, branschväxlare och åldringar.

På frågan vad utbildningarna kan göra för att attrahera flera sökande hade respondenterna delade åsikter. Respondent A, B och I är ense om att man ska hitta sin egen nisch och specialisera sig och inte erbjuda det som de flesta skolor gör, traditionell undervisning i rytmisk musik. Flera av respondenterna poängterar marknadsföring i olika former som studerandeberättelser och sociala medier och några av respondenterna anser att skolorna ska modernisera sig och fokusera på det som är av intresse för dagens unga, exempelvis studioteknik och musikproduktion.

Respondenterna är tillfreds med det geografiska läget. Trenden i svaren är att det är svårare att få studerande till en liten ort men det är en sanning med modifikation för flest sökande har respondenterna A och J och båda skolorna ligger belägna på en mindre ort. Det

geografiska läget är med andra ord inte avgörande för en skolas framgång och popularitet. Förbindelserna till skolan poängteras av några som en väsentlig aspekt.

4.4 Framtidsvisioner

Respondenterna i enkäten ser med tillförsikt på framtiden (se bilaga 1). De flesta tror på folkhögskolans framtid. Endast en av de tillfrågade säger att framtiden ser oroväckande ut (F). Några respondenter säger att folkhögskolornas uppgift är att hitta sin egen nisch (A, B och I) framtiden, och ser det både som en bra och en dålig sak (A). Samma person hoppas att inte examensmålet styr verksamheten så mycket i framtiden utan fria bildningen står för sin sak. Respondent A säger: "Ett gemensamt brandtänkande är bra enligt mig men å andra sidan finns det för många liknande skolor som erbjuder samma sak. Enligt mig borde folkhögskolorna specialisera sig mera och inte bara ta in det ena eller det andra i sitt utbud i hopp om att få elever."

Respondent B säger att det kommer att behövas nya öppningar, nytt tänk och nya utbildningslösningar. Andra tankar är att erbjuda aktuella utbildningsalternativ till elever och branscher som hamnat i marginalen. Att erbjuda skraddarsydd och fritt formad utbildning till alla åldersgrupper samt att den utvidgade läroplikten kommer att synas mer och mer. Den utvidgade läroplikten får inte särdeles mycket plats i svaren ovan men den nämns i olika sammanhang i enkäten. Det är uppenbart att det finns stora förhoppningar på fältet för vad den utvidgade läroplikten innebär för folkhögskolan i framtiden.

Flera respondenter betonade att det kommer att bli mer socialt accepterat att ta ett mellanår än vad det har varit nu, och både pensionärer, olika åldersgrupper och digitala lösningar kommer att ha en större roll i framtiden. (B, G och H). Intressant var att integrationsutbildning inte fick mycket utrymme i enkätsvaren även om den ofta diskuteras som en del av folkhögskolans framtidsvisioner. Det finns också alla möjligheter att kombinera integrationsutbildning med musik men respondenterna i detta sammanhang tar inte fasta på det.

På frågan vad utbildningarna kan göra för att attrahera flera sökande hade respondenterna delade åsikter. Respondent A, B och I är ense om att man ska hitta sin egen nisch och specialisera sig och inte erbjuda det som de flesta skolor gör, traditionell undervisning i rytmisk musik. Flera av respondenterna poängterar marknadsföring i olika former som studerandeberättelser och sociala medier och några av respondenterna anser att skolorna ska modernisera sig och fokusera på det som är av intresse för dagens unga, exempelvis studioteknik och musikproduktion.

Att specialisera och nischas i framtiden är av största relevans. Endast respondent B poängterar att man borde försöka nå olika målgrupper i stället för att tävla om samma studerande. Man kan ifrågasätta flera av respondenternas svar såtillvida att de inte har speciellt stora framtidsvisioner. Att visa upp sig och marknadsföra sig på sociala medier gör de flesta redan - det är inget nytt. Det behövs större visioner. Respondent J säger att det behövs mera statsstöd för att klara sig. Enligt mitt resonemang handlar det då om att skjuta problemet ifrån sig. I dagsläget är det främst maten och boendet som gör att folkhögskolan kostar, studierna erhåller statsstöd. Det är upp till skolan hur fördelningen gällande statsstöd och studieavgifter fördelas. Den utvidgade läroplikten förändrar också på avgifterna eftersom folkhögskolan numera ska erbjuda avgiftsfri utbildning till alla som går ut nionde klass, alltså ersätter samhället skolformen och erbjuder gratis, studier, mat och boende för denna åldersgrupp. Alla vuxna studerande erhåller studiestöd och bostadsbidrag. Såtillvida ifrågasätter jag respondent J påståendet om ännu större statsstöd. Innovation är snarare nyckelordet.

I frågeställningen vad folkhögskolan ska göra för att klara sig i framtiden var svaren aningen varierande. Respondent A anser att man ska värna om internatlivet och respondent B att man ska vara öppen för nya sätt att verka. Respondent E att man ska ge nya idéer tid, det tar flera år innan man får en ny idé att sätta sig. Detta talar emot flera andras tankar att folkhögskolan hela tiden ska utveckla sig och varje år förnya sig enligt marknadens behov. Detta hävdar till exempel respondent H och I. Respondent C säger att folkhögskolan ska satsa där som "de stora aktörerna inte vill satsa". En intressant tanke, men vem syftar respondent C på med de stora aktörerna? Större folkhögskolor eller andra utbildningsformer? Om respondent C syftar på andra skolformer är det främst andra- och tredje stadiets skolor som har musikutbildning på

heltid. De allra flesta erbjuder musikerutbildning (yrkesnivå) eller musikpedagog/musiker (yrkeshögskolenivå). Respondent C syftar möjligtvis på att folkhögskolan ska skilja sig från dessa och erbjuda något annat. Med andra ord nischar sig i någon riktning som inte konkurrerar med det som dessa skolor erbjuder. Om respondent C syftar på större folkhögskolor gäller samma sak. Även här ska man inte konkurrera med varandra och erbjuda samma sak utan specialisera sig på sin egen inriktning. I denna fråga ser man tydligt att det finns framtidstro hos de olika ansvarspersonerna och flera säger att specialiseringen och en klar vision för varje organisation är viktig.

Digitaliseringen eller snarare digi-pedagogiken har kommit in i de flesta skolor på grund av den rådande pandemin. Alla utom två respondenter säger sig använda flertalet digitala plattformar. Respondent E säger sig rentav vara efter i utvecklingen på detta område. Respondent A sysslar med molntjänster och streaming och det kan konstateras att de är längst hunna inom detta område. Samtliga skolor marknadsför sig mer eller mindre online, föga överraskande. Flera skolor tror att undervisningen i framtiden sker online men de värnar ändå om gemenskapen som finns på folkhögskolan. Den gemenskapen går inte att ersätta med digitala verktyg enligt de allra flesta respondenter. Det är endast respondent I som överväger att ordna hela utbildningen online. Efter denna, i skrivande stund, rådande pandemi har vi alla insett vad den digitala världen kan erbjuda. Den förenklar på ett avsevärt sätt undervisningen och man kan lätt hålla sessioner från olika platser, till exempel gemensamt för olika skolor. Gemenskapen som råder på en folkhögskola är inte att förringa, den ger mycket till en individ. Den digitala världen kommer dock att finnas med i framtiden och den ger alla möjligheter till distansstudier, till exempel inom låtskrivning och musikproduktion. Därför är det aningen överraskande att endast en skola överväger hela utbildningen online.

Respondent C avrundar sitt svar på enkäten med följande tankeväckande ord: "Folkhögskolan är en fin och inspirerande plats att arbeta på och speciellt i dagens värld då det mesta är typiskt individualistiskt och fokuserande på den enskilda individens studiestig så är det en härlig motvikt att man i de flesta folkhögskolor ännu håller fast vid det för dem så typiska gemenskapskänslan".

4.5 Sammanfattning

Som en allmän iakttagelse av samtliga enkätsvar kan jag konstatera att ansvarspersonerna för folkhögskolor med musikutbildning i Finland i stora drag är nöjda med sin situation, de trivs med sitt arbete och ser med tillförsikt på framtiden. Än idag finns det en stark tro på att studier på en folkhögskola med livet på internat, gemenskap, stöttande och uppmuntrande av en individ gör gott för envar som väljer denna studieform. Respondenterna ser inte större hotbilder för folkhögskolan som skolform och tror att den har en stor utvecklingspotential. Det visade sig att grundfilosofin som Grundtvig redan hade då han grundade folkhögskolan, att individen och dess välmående står i fokus, finns kvar än i denna dag. Många respondenter betonade att ungdomar nuförtiden uppmanas att fort skaffa sig en examen och ta sig ut i arbetslivet. Samtidigt vet vi att många unga lider av psykiskt illamående och stress. Respondenterna tror att gemenskap och välbefinnande är folkhögskolans roll även i framtiden. Viktigt är också att ta hand om ungdomar, men även fullvuxna individer som av någon orsak hamnat "utanför" eller helt vill ta en paus från arbetslivet.

Respondenterna säger att folkhögskolans uppgift är att förbereda sig för inträdesprov och yrkesstudier, att utvecklas som individ och att ha en vettig sysselsättning samt att motarbeta utanförskap. Att specialisera och nischa sig i framtiden är av största relevans. Flera respondenter är ense om att man ska hitta sin egen nisch och specialisera sig och inte erbjuda det som de flesta skolor gör, traditionell undervisning i rytmisk musik. I enkäten erbjuder hela nio skolor av tio renodlade musiklinjer, med andra ord är inriktningsoptionerna ännu rätt ensidiga. Man kan fråga sig om sökandeantalet vore större om dessa skolor skilde sig mera från varandra och specialiserade sig på sin egen utbildningsinriktning.

I enkäten säger de allra flesta att en av folkhögskolans utmaningar är att den är avgiftsbelagd till skillnad från övriga skolformer i Finland. Respondenterna har nu en stor förhoppning till den utvidgade läroplikten. Den innebär ju avgiftsfri undervisning, kost och logi till dem som går ut grundskolan. På detta vis blir folkhögskolan nu jämbördig med dessa andra skolformer och står således vid ett val, hur skall de nischa sig, vad skall de erbjuda, hur kan de påverka sin attraktionskraft?

5. RESULTAT OCH DISKUSSION

I detta kapitel presenterar jag inledningsvis mina forskningsfrågor och presenterar därefter min analys utgående från den tidigare diskussionen.

Min första forskningsfråga lyder: **”Hur upplevs folkhögskolans roll av ansvarspersoner vid folkhögskolornas musikutbildningar?”**

Enligt respondenterna i enkäten rådde en stark och positiv framtidstro för musikutbildningen vid folkhögskolan. Än idag finns det enligt dem ett behov av det som folkhögskolan erbjuder för en individ, det vill säga; att växa och utvecklas i egen takt utan examenspress, att vara i en trygg miljö med stödjande vuxna omkring sig och av livet på ett internatboende. I det stora så har inte folkhögskolans uppgift ändrats särdeles mycket. Ända sedan Grundtvig grundade folkhögskolan har individen, dess välmående och utveckling varit i fokus. Folkhögskolan har haft många utmaningar under årens lopp men på grund av att den är så flexibel och kan forma sig efter behoven som finns har den överlevt från år till år. (Yrjölä, 1989).

Eskilsson säger att folkhögskolan idag är öppen för alla grupper, och dess verksamhet syftar främst till att ge människor en möjlighet att påverka sin livssituation, samt ge dem en möjlighet att följa med i samhällsdebatten. (Eskilsson, 2001). Folkhögskolan har alltså en unik möjlighet att fortsättningsvis vara den skolform som värnar om individen, dess välmående och utveckling.

I min undersökning har det framkommit att de allra flesta som söker sig till folkhögskolor ser studieåret som ett förberedande år inför yrkesstudier och folkhögskolornas linjer spelar då en väsentlig roll. Med andra ord är folkhögskolan en del av studiestigen och hjälper unga att förbereda sig för musikrelaterade studier på yrkesnivå. Utöver detta finns det ett behov av en utbildningsform som skiljer sig från de övriga, där man utan examenskrav kan utvecklas som musiker, individ och människa under ett års tid. Min egen erfarenhet skiljer sig såtillvida från enkätundersökningen att jag upplever att värnandet om individen och dess välmående är av lika stor vikt som att se studierna som förberedande inför yrkesstudier. Som exempel sökte

sig under hälften av studerandena på skolan som jag presenterar till fortsatta yrkesstudier förra våren, alltså inte majoriteten. Jag tror att värnandet om individen och dess utveckling är folkhögskolans primära uppgift också framöver men enkätbesvararna talar förstås för sig.

Folkhögskolan har dock utmaningar som skolform och musikutbildning vilket framkommer i enkäten. Motiveringen av sin existens, att nå de unga och få dem att söka till utbildningarna och att finansieringen och studieavgifterna inte är i proportion till övriga studieformer. Faktum kvarstår att unga idag har stora möjligheter att välja studieplats och för att häva sig i konkurrensen bör folkhögskolan erbjuda någonting "speciellt".

Hotbilder som respondenterna i enkäten målar upp är att samhället går mera mot examensmålet och det är emot folkhögskolans grundtanke. Att folkhögskolan är avgiftsbelagd för alla dem som inte påbörjar studierna genast efter högstadiet är en annan utmaning som folkhögskolan redan en längre tid har haft emot sig. Statsstödet täcker inte alla utgifter och folkhögskolan har problem om statsstödet skärs ner ytterligare, det är en tillräckligt stor utmaning redan idag. Alternativa lösningar som så kallade studiesedlar och avdrag för kost och logi kommer att bli alltmer aktuella. Idag finns det studiesedlar som kan erhållas från kommunen som en månatlig ekonomisk kompensation för studieavgifterna. Kostnaderna för studierna vid folkhögskolan består främst av avgifter för kost och logi och detta är något som kunde diskuteras. I enkäten poängterades kostnaden för folkhögskolan som en negativ aspekt och det torde vara ett enkelt alternativ att frånga mat och boende.

I detta arbete utreddes antalet sökande till samtliga folkhögskolor med musikutbildning i Finland. Antalet sökande totalt i år är ca 500. Om antalet delas på 14 skolor är det 35 sökande per skola. Några skolor höjer medeltalet men antalet förstahandssökande till dessa utbildningar anges inte. Jag kan konstatera att antalet sökande till dessa musikutbildningar inte är särdeles många och att en del skolor redan har svårigheter att värva studerande. Marknaden är således mättad för musikutbildning på folkhögskolan i Finland i dess nuvarande form, det finns inte ett behov av flera dylika utbildningar i dagsläget. Däremot kan jag tänka mig att det finns ett större behov av nischade utbildningar – som tänker i nya banor.

Marknadsföring anser respondenterna att är viktig och idag satsar de flesta skolor på sociala medier med visuella bilder och videon vilket utgör en viktig roll. I enkäten framkommer att själva utbildningen, nivån på den och stämningen på skolan är viktigare än en god marknadsföring och nöjda studerande attraherar i sin tur nya sökande. Min egen erfarenhet är att cirka 70% av sökandena till min skola i ansökan skrivit att de fick information om utbildningen av en bekant som pratade i positiva ordalag och därför söker de till utbildningen.

Min andra forskningsfråga är: **Hur ser ansvarspersonerna på folkhögskolornas musikutbildningar i ett framtidsperspektiv?**

Fejes, Muhrman och Nyström menar att folkhögskolans styrka är att den är bra på att förnya sig och att den därför klarar sig från årtionde till årtionde. Yrjölä säger motsvarande sak, att den har varit hotad många gånger men att skolformen kommer igen gång på gång, att den förnyas sig och lever vidare. Därför klarar den sig och det är också folkhögskolans hopp i framtiden.

I framtiden skall fria bildningen och även folkhögskolan vara både hållbart, av god kvalitet, verkningsfullt och innovativt (se Pätäri m.fl., 2019). Det blir alltmer viktigt för folkhögskolan att finna nya vägar, och samtidigt utveckla sin roll som kulturell knutpunkt och sitt samarbete med högskolor och universitet så att motståndet mot akademiska studier som ofta beror på psykologiska och sociala orsaker bryts ner. Det är också viktigt att varje folkhögskola vågar utarbeta sin egen plan och inriktning, och att man sedan vågar följa dessa för annars får denna skolform svårt att överleva i framtiden. (Eskilsson, 2001).

I dagens värld, då psykiskt illamående blir alltmer vanligt hos unga har folkhögskolan en viktig roll i det som redan Grundtvig lyfte fram, dvs. individens välmående och utveckling. Till folkhögskolans egenhet hör att den, för det första, gör sin egen läroplan, för det andra inte har samma examenspress som andra skolformer och för det tredje är tillräckligt liten och hanterbar för att hjälpa och se alla olika individer har här en central och viktig uppgift i framtiden.

Till skillnad från vad många tror minskar inte Finlands befolkning. Det föds visserligen färre barn men livslängden ökar och antalet nyinflyttade i Finland likaså. Enligt statistikcentralen ökar Finlands befolkning med cirka 7000 personer per år. Det är med andra ord ingen hotbild för folkhögskolan att antalet potentiella studerande skulle minska. Antalet nyinflyttade betonas ofta i folkhögskolekretsar och vissa skolor fokuserar mycket på integrationsutbildning. Detta är viktigt och fyller en funktion. I dagsläget verkar inte behovet av att hjälpa flyktingar att minska, folkhögskolan kommer också i framtiden att här ha en viktig roll.

I enkäten har det framkommit att de flesta som kommer till folkhögskolan ser det som förberedande studier inför yrkesstudier. Idag finns det många skolor på andra- och tredje stadiet som erbjuder allmänna musiker- eller musikpedagogutbildningar. Om en yrkeshögskola till exempel erbjuder studier i musikterapi kunde en folkhögskola ha samarbete med denna genom att vinkla sin läroplan och erbjuda förberedande studier inför denna utbildning. Vid yrkeshögskolan i Tammerfors (TAMK) har man redan specialiserat sig och erbjuder en specialiserad musikerutbildning med inriktningen musikteater och den har blivit populär. Det kan konstateras i enkäten att de folkhögskolor som redan nu tänker i nya banor och erbjuder nischade linjer har flera sökande gentemot dem som erbjuder traditionella musiklinjer. Efterfrågan gällande specialiserade inriktningarna kan även vara lokal, vad intresserar på skolans hemort? På min hemort är exempelvis danskonsten starkt förankrad, det finns en dansskola med närmare 1000 elever. Då finns alla möjligheter att en folkhögskola samarbetar med denna dansskola och erbjuder heltidsstudier i dans. Det gäller att rekognoscera terrängen och fokusera på det som man tror på och anser sig ha spetskunskap inom. Med andra ord, att skraddarsy sin utbildning.

Idag finns heltidsutbildning i till exempel DJ, streaming, Hip-hop, musikteater och musikproduktion men de kunde vara flera till antalet. Som exempel kunde folkhögskolorna erbjuda specialiserad undervisning i musikteknologi, musikterapi, producentskap, teatermusik, musiklek, branding, musikbusiness, TV-spelmusik, reklammusik, musikentreprenörskap, musik och språk för nyfinländare. A och O är att erbjuda högklassig undervisning som fyller dagens behov och efterfrågan. De olika utbildningsstadierna kunde här stöda varandra.

Specialisering, kreativitet och innovationer är alltså A och O i framtidens musikutbildning. Som folkhögskola behöver man kontinuerligt se till vilka yttre behov som finns och anpassa studierna man erbjuder utgående från det. Folkhögskolan kan också ha samarbeten med andra skolformer som andra och tredje stadiets skolor. Folkhögskolor kan erbjuda specialiserad utbildning som ses som förberedande inför studier på dessa nämnda nivåer. De kan även ha samarbete på lägre nivåer med medborgarinstitut eller den grundläggande konstundervisningen som Garoff säger. Det framkom i enkäten att helt nya öppningar kommer att ske. De olika skolformernas finansieringsmodeller kommer att suddas ut och vi kommer att tänka musikutbildningen mera som en helhet. Folkhögskolor ingår i medborgarinstitut och tvärtom, folkhögskolor får också en mycket större plats inom den grundläggande konstundervisningen, måhända ansvarar den för hela den skolformen på vissa orter.

Det finns en stor förväntan bland respondenterna inför vad den utvidgade läroplikten innebär för folkhögskolan. Den möjliggör avgiftsfri undervisning samt kost och logi för alla elever som går ut grundskolan. Det betyder att om folkhögskolan kan nå ut till dessa ungdomar finns här en stor potentiell målgrupp. Att prova på en musikinriktning vid en folkhögskola utan examenspress och med vuxna personer som under ett läsår hjälper dig på din studiestig samt ger dig goda råd för livet i sin helhet kan attrahera många ungdomar. Här kommer även värnandet om individen och dess välmående in.

Gällande det nya öppnandet för folkhögskolan hade respondenterna egna idéer. Till exempel att folkhögskolan ska rikta sig till andra målgrupper än ungdomar och unga vuxna eller att folkhögskolan skulle erbjuda en sorts utbildning eller dagverksamhet för nyblivna pensionärer. En annan idé är den digitala världen, i framtiden kommer flera utbildningar i sin helhet att kunna ordnas digitalt på distans. Det är inte särdeles svårt att förverkliga inom låtskrivning och musikproduktion till exempel. Folkhögskolan kan även ordna så kallade kortkurser vilket innebär en kurs på minst fjorton timmar under minst två dagar. Även detta kan vara en nisch för någon skola och här finns en möjlighet att samarbeta med den övriga fria bildningen som till exempel medborgarinstitut.

Eftersom världsläget ser ut som det gör just nu, kommer inflyttningen till Finland inte att minska - snarare att öka. Det betyder att de nyinflyttade kommer att bli en attraktiv grupp med tanke på studieplatserna. Detta gäller även folkhögskolorna med musikutbildning, inte enbart integrationsutbildning.

6. SLUTORD

Detta forskningsarbete har pågått i ett år och fyra månader. Under processens gång och efter att ha gått igenom enkätmaterialen har jag konstaterat att vi ansvarspersoner vid musikutbildningarna i stora drag har rätt samma syn på musikutbildningen vid folkhögskolan och dess roll idag och i framtiden. En del av respondenterna hade vidlyftiga framtidsvisioner medan andra ansåg att skolan redan idag har hittat sin uppgift och kan följa den linjen också i framtiden. Jag överraskades positivt av den positiva framtidstron som kom fram i enkäten.

I denna forskningsprocess har jag reflekterat en del kring den utvidgade läroplikten som trädde i kraft hösten 2021. Läroplikten innebär avgiftsfri skolgång samt kost och logi på samtliga utbildningar i Finland. Jag anser att detta kunde vara värt att undersöka på en djupare nivå. Vad betyder detta för folkhögskolan och vilka krav ställer den på utbildningsenheterna.

Jag har följt med studerandena under mina år vid folkhögskolan och tycker mig se en skrämmande utveckling gällande de ungas välmående. Olika former av terapibehandling och psykiskt illamående blir allt vanligare hos de unga. Det finns en hel del problem i samhället och den pågående pandemin påverkar också de ungas liv mer än vi kanske förstår. Folkhögskolan har här en primär uppgift, att hjälpa och stödja de unga på sin väg i livet. Min tes är att denna uppgift kommer att bli alltmer relevant då människor inser att ens eget välmående är det viktigaste, långt viktigare än den examenspress och brådska att skaffa sig ett yrke som är trenden idag. Då Grundtvig grundade folkhögskolan i Danmark 1844 var individens välmående och utveckling i fokus. Samma grundtanke finns kvar än idag.

Folkhögskolan är en unik skola. Under mina år har inte en arbetsdag varit den andra lik och jag finner det givande och intressant att komma till jobbet varje dag. Som skolform har den en del utmaningar men som Yrjölä säger "många har förutspått folkhögskolans död i många år redan men denna gamling till utbildning ger sig inte, den kommer alltid igen". Jag har ibland fått höra av elever: "det här var det bästa året i mitt liv!" Det ger mig styrka att jobba och utveckla musikutbildningen vid folkhögskolan – en skola i förändring.

Källor

Ejlertsson, G. (2005). *Enkäten i praktiken – en handbok i enkätmetodik*. Lund: Studentlitteratur.

Eskilsson, H. (red.). (2001)., *Folkhögskolans roll förr och nu*. Lunds universitet: Sociologiska institutionen.

Fejes, A., Muhrman, K. & Nyström, S. (2020). *Om vuxenutbildning och vuxnas studier - en grundbok*. Lund: Studentlitteratur AB.

Furuland, L. (1991). *Nationalencyclopedin*. Folkhögskola. Höganäs: Bra böcker.

Garoff, L. (2019). *Mer än en hobby, en kartläggning av den grundläggande konstundervisningen på svenska i Finland*. Helsingfors: Svenska kulturfonden.

Grandin, I. & Larsson, A. (red.). (2007)., *Folkhögskolan som musikaliskt förmak. Folkhögskolan som musikaliskt förmak – om musiklinjer, deras rykte och position*. Lund: Nordic Academic Press.

Gunneng, V. (2006). *Kvalitativ metod – vetenskap eller inte*. Linköpings universitet: Institutionen för religion och kultur.

Lunds universitet. (2020). *Riktlinjer för kvalitativ metod*. Lund: Institutionen för psykologi, Samhällsvetenskapliga fakultetens bibliotek.

Niemelä, S. (red.) (1998). *Vapaa sivistystyön kolme tehtävää. Aikuiskasvatus 3*.

Nylander, E. & Dalberg T., (2015). *Jazzklass. Folkhögskolan som intermediär utbildningsinstitution. Pedagogisk forskning i Sverige*. Linköping, Uppsala: Diva-portal.

Pätäri, J., Teräsahde, S., Harju, A., Manninen, J. & Heikkinen, A. (red.). (2019). *Det fria bildningsarbetet. Det fria bildningsarbetet igår, idag och imorgon*. Helsingfors: Grano.

Statens beredning för social och vetenskaplig utvärdering. (2017) *Allmänt om forskningsansatser med kvalitativ metod*. Stockholm: SBU.

Trost, J. (2001). *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.

Yrjölä, P. (red.) (1989). *Kansanopistot tänään ja huomenna. Aikuiskasvatus 3*.

Ödman, P-J. (1979). *Hermeneutik i teori och praktik. Tolkning, förståelse, vetande*. Stockholm: Norstedts förlag.

Österborg Wiklund, S. (2019). Reflexiv internationalisering: Utvecklingsfrågor som ett bildningsområde för en folkhögskola i takt med tiden. *Nordic Journal of Educational History Vol. 6, no. 2*. Linköping: ISSN

Internetkällor:

Borgå folkakademi. (u.å.) *Akan*. Hämtat 18.5.2021. <https://akan.fi/musik/>

Finlands folkhögskolförening. (u.å.) *Statistik*. Hämtat 25.7.2021.

<https://www.folkhogskolor.fi/finlands-folkhogskolforening/vi-paverkar/statistik/>

Folkhögskolor. (u.å.) *Att studera på folkhögskola*. Hämtat 19.5.2021.

<https://www.folkhogskolor.fi/att-studera-pa-folkhogskola/vad-ar-en-folkhogskola/>

Folkhögskolor. (u.å.) *Finlands folkhögskolförening*. Hämtat 9.6.2021.

<https://www.folkhogskolor.fi/finlands-folkhogskolforening/suomen-kansanopistoyhdistys-finlands-folkhogskolforening-ry/folkhogskolforeningens-historik/>

Folkhögskola nu. (u.å.) *Om folkhögskola*. Hämtat 22.3.2021.

<https://www.folkhogskola.nu/om-folkhogskola/>

Keski-Petäjä, M. (red.), & Pietiläinen, M. (red.) (2020). Tilastokeskus. *Tietotrendit, Asiantuntija-artikkelit ja ajankohtaisblogit*. Hämtat 10.8.2021 från <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2020/milta-lasten-suomi-nayttaa-tilastoissa-lasten-maara-ja-osuus-vaestossa-historiallisen-pieni/>

Lappjärd's folkhögskola. (u.å.) *Lafo, Lappjärd's folkhögskola*. Hämtat 18.5.2021. <https://www.kristinestad.fi/utbildning-och-smabarnspedagogik/lafo/studielinjer-and-kurser/>

Lärkkulla folkakademi. (u.å.) *Lärkkulla Music*. Hämtat 18.5.2021. <https://www.larkkulla.net/music>

Mustel, K. (2010). Från folkskola till grundskola 1842–1962. *Folkhögskolans idélinjer*. Hämtat 10.10.2021 från <https://lararnashistoria.se/wp-content/uploads/2020/08/Folkh%C3%B6gskolans%20id%C3%A9linjer.pdf>

Statistikcentralen – utbildningsförvaltningens statistiktjänst. (u.å.) *Utbildningsstyrelsen, utbildning på andra stadiet*. Hämtat 26.7.2021. <https://www.oph.fi/sv/statistik/utbildningen-pa-andra-stadiet>

Sveriges folkhögskolor. (u.å.) *Vår historia och framtid*. Hämtat 19.8.2021. <https://www.sverigesfolkhogskolor.se/om-folkhogskola/var-historia-och-framtid/>

Undervisnings och kulturministeriet. (u.å.) *Fritt bildningsarbete*. Hämtat 16.6.2021. <https://minedu.fi/sv/fritt-bildningsarbet>

Bilaga 1

Framtidsvisionerna enligt respondenterna för musikutbildningarna vid folkhögskolorna:

Jag önskar att folkhögskolans frihet och självständighet bevaras. Folkhögskolornas uppgift är att skilja sig åt i framtiden, vilket är en bra och en dålig sak. Förhoppningsvis poängteras inte examensmålet så mycket i framtiden utan fria bildningen står på sin sak.
Åtminstone behövs nya öppningar, kanske ett helt nytt tänkande. Övervägande av helt nya utbildningslösningar.
Folkhögskolan gör om tio år det samma som alltid, alltså erbjuder aktuella utbildningsalternativ till elever och branscher som hamnat i marginalen.
Det är för många förändringar globalt tänkt för att kunna ge något annat svar än gissningar. Folkhögskolan har en bra möjlighet att erbjuda skräddarsydd och fritt formad utbildning till alla åldersgrupper. Å andra sidan igen verkar trenden vara att det blir färre förunnade att studera långsiktigt utan att få examen som man dessutom betalar själv för.
Det är helt upp till oss verksamma inom folkhögskolan att föra skolan i rätt riktning. Vi kommer vara kvar som en stark flexibel utbildare också om 10 år.
Det ser oroväckande ut. Man borde profilera sig bättre. Å andra sidan blir det intressant att se hur den förlängda läroplikten syns i folkhögskolorna eller syns den alls.
Det kommer att komma fler utbildningar som hör till den utvidgade läroplikten utöver de utbildningar som redan finns. Digitaliseringen kommer att tillta.
Jag tror att folkhögskolan har en ljus framtid, trots utmaningarna vi möter. Efter en period av att det inte har varit lika socialt accepterat att ta mellanår, börjar det nu komma tillbaka. Jag tror också att folkhögskolan om tio år är mer blandad åldersmässigt – att fler nyblivna pensionärer, exempelvis, tar ett folkhögskoleår istället för att gå i pension genast från arbetslivet.
Svårt att säga men jag tror att dess betydelse kommer att synas i något skede.

Bilaga 2

Musikutbildningar samt inriktningalternativ vid folkhögskolor 2021

1. Ahlman-opisto: musiklinje och spellinje i Tammerfors.
2. Akan, Borgå folkakademi: musiklinje i Borgå.
3. Alkio-opisto: Hip-hop-elementlinje i Jyväskylä.
4. Eurajoen kristillinen opisto: kyrkomusiklinje, musiktian (tionde klass+musiklinje), förberedande musiklinje, musiklinje, musikterapiutbildning i Eurajoki.
5. HEO, Helsingin evankelinen opisto: sånglinje, låtskrivningslinje, musik- och musikteknologilinje, film-och TV-uttryck i Helsingfors.
6. Jyväskylän kristillinen opisto: musiklinje, utvidgad läroplikt (musik) i Jyväskylä.
7. Kankaanpään opisto: musik och växande-linje. Kankaanpää.
8. Kauhajoen evankelinen opisto: musiklinje, tionde klass (musik), mediakonst och spelvision i Kauhajoki.
9. Laajasalon opisto: sånglinje, spelproduktion i Helsingfors.
10. Lappfjärds folkhögskola, Lafo: musiklinje, musikproduktionslinje, ljudtekniklinje i Lappfjärd.
11. Lärkkulla folkakademi: musiklinje/pop&rock, musikteater/musical, singer&songwriter i Karis.
12. Rovala-opisto: musiklinje i Rovaniemi.
13. Suomen raamattuopisto: musiklinje, missionsmusiklinje, musikproduktionslinje i Grankulla.
14. Varsinais-Suomen kansanopisto: musiklinje/pop&rock, elektronisk musik/låtskrivning, spelmusik, musikteknologi i Pemar (Skolornas hemsidor, u.å.).

Bilaga 3

Presentation av frågor till enkät

Följande frågor har ställts till respondenterna i enkäten:

1. Vem är du? Vilken befattning har du? Vilken skola representerar du? Hur länge har du gjort detta arbete? Berätta kort om er skola/utbildningarna.
2. Vilken uppgift anser du att folkhögskolan har som musikutbildning?
3. Kan du ge ett ca antal sökande de senaste fem åren? Vad är målet på er skola? Optimala antalet studerande och sökande.
4. Hur tror du att er skolas geografiska läge påverkar antalet studerande/sökande? Positivt/negativt?
5. Vad är målet för de flesta av era studerande som kommer till er skola?
6. Vad är utmaningen för folkhögskolan nationellt sett idag enligt din mening?
7. Vad anser du att musikutbildningarna kan göra för att nå ut och attrahera flera sökande?
8. Vart tror du att folkhögskolan är på väg, hur ser den ut om tio år?
9. Hur har digitaliseringen påverkat er skola? Hur påverkar den i framtiden?
10. Om folkhögskolan har utmaningar, vad kan den göra för att klara sig i framtiden?
11. Övriga tankar att tillägga?